

10.01.2022

Asia/22

§ 22

Valtuutettu Thomas Wallgrenin toivomusponsi Lapinlahden sairaala-alueen huomioimisesta Länsisatamasta Länsiväylälle rakennettavan tunnelin rakentamisessa

HEL 2021-001640 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 3.2.2021 § 19 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Wallgren Thomas, toivomusponsi, Kvsto 3.2.2021 asia 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään 3.2.2021 § 19 periaatepäätöksen satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen: Valtuusto edellyttää jatkosuunnittelussa selvitettävien mahdollisuuksien selvittämistä Länsisatamasta Länsiväylälle suunniteltavan tunnelin rakentamiselle siten, että se ei vaikuta kielteisesti Lapinlahden sairaala-alueen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvoihin.

Ponnesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Lausunnon mukaan satamatunnelivaraus on esitetty Helsingin maanalaisen yleiskaavan 2021 ehdotuksessa "ohjeellisesti suunniteltu sataman liikenteelle varattu tunneli" -merkinnällä.

Tarkistetussa ehdotuksessa kaavamääräystä on täydennetty seuraavalla lauseella: "Sataman liikennettä varten varattu tila, jonka sijainti on ohjeellinen. Tunneli ei ole osa yleistä tie- ja katuverkkoa. Satamatunnelin toteuttamisen tavasta päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tunnelin toteuttamisedellytykset tulee turvata."

Samalla on täydennetty kaavamääräystä "Maanalaista tilaa suunniteltaessa ja rakennettaessa on otettava huomioon ympäristön terveellisyys-, turvallisuus-, ja viihtyvyysnäkökohdat..." seuraavalla lauseella: "Liikennetunnelien suuaukkojen ilmanlaadun tulee täyttää asumisen ja asuinrakennusten edellyttämät vaatimukset. Tunnelien suuaukot ja ilmanvaihtoaukot tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että tunnelissa syntyvät päästöt eivät vaaranna asukkaiden terveyttä eivätkä estä asunto- tai muuta rakentamista tunnelien suuaukkojen tai ilmanvaihtoaukkojen läheisyydessä."

Lapinlahden sairaala-alueen asemakaava on tullut voimaan vuonna 2012. Kaavassa koko Lapinlahden historiallinen sairaalapuistoalue on suojeltu merkinnällä VP/s eli "historialliseen sairaalakokonaisuuteen liittyvä puistoalue, joka on historiallisesti ja puutarhakulttuurin kannalta sekä maisemakuvallisesti ja kasvillisuudeltaan arvokas."

Asemakaava mahdollistaa alueen suojeluarvojen säilymisen ja samalla sen kehittämisen näihin arvoihin sopivalla tavalla. Puisto on kaavoitettu julkiseksi puistoksi, joka on luonteeltaan rauhallinen, aidattu oleskelupuisto. Kaavan mukaan puiston virkistysmahdollisuuksia lisätään, säävutettavuutta parannetaan ja tärkeitä osa-alueita kunnostetaan.

Lapinlahden sairaalan päärakennus, sen piharakennukset ja niitä ympäröivä puisto muodostavat ainutlaatuisen, valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden, jonka vanhimmat kerrostumat ovat 1800-luvulta. Alue on kokonaisuutena arvokas niin rakennustaiteellisesta, historiallisesta, kaupunkikuvallisesta, virkistyksestä kuin maisemallisestakin näkökulmasta sekä kasvillisuutensa osalta.

Alkuperäisessä käytössään mielenterveyslaitoksena ja terapiaympäristönä vuoteen 2006 asti Lapinlahden sairaala oli vanhin Suomessa ja vanhimpien joukossa maailmassa.

Sairaalapuiston alueella on luonnonsuojeluasetuksessa (160/1997) erityisesti suojeltavaksi ja erittäin uhanalaiseksi (EN) luokitellun kirvelilattakoin esiintymä. Mukulakirvelin ja kirvelilattakoin esiintyminen sairaala-alueella ja sen lähiympäristössä on kartoitettu kesällä 2020. Runsaimmat esiintymät sijaitsevat puiston etelälaidalla, missä kasvaa viljelemisen jäänteinä runsaasti mukulakirveliä.

Lapinlahden sairaalan puistoalueesta on tehty myös historiallinen selvitys vuonna 2000 (KSV:n julkaisu 2002:7). Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 18.11.2004 puiston suojelutavoitteet ja jatkosuunnittelun periaatteet, joiden mukaan kaikissa alueelle kohdistuvissa hankkeissa tulee ottaa huomioon puistoalueen kulttuurihistorialliset, virkistykelliset, kaupunkikuvalliset ja maisemalliset arvot sekä kasvillisuusarvot, tavoitteena niiden säilyttäminen ja vahvistaminen.

Satamatunnelin tilavaraussuunnittelu on käynnissä. Tilavaraustarkastelussa on suunniteltu tunnelin maanalaista geometriaa sekä alustavalla tasolla tunnelin suuaukkojen paikkoja. Tilavaraussuunnittelun jälkeen on tarkoitus käynnistää satamatunnelin yleissuunnittelu. Yleissuunnitelmassa tullaan tarkentamaan tunnelin geometriaa ja suuaukkojen paikkoja huomioiden laajemmin näkökulmat alueen kehityksen osalta.

Yleissuunnitelma sisältää vaihtoehtoisia tarkasteluita ja niiden vaikutusten arviointia. Vaihtoehtotarkasteluiden yhteydessä arvioidaan myös tunnelin suuaukon vaikutukset ympäristöön. Tunnelin suuaukon paikalla on vaikutusta alueen kaupunkikuvaan ja näin ollen myös kulttuuriarvoihin.

Liikennemäärät puolestaan vaikuttavat liikennemeluun, jonka voimakkuudella on vaikutusta virkistysarvoihin. Liikenteen vaikutukset ovatkin yksi lähtökohta alueen suunnittelussa. Liikenteen haitallisia vaikutuksia voidaan hillitä laadukkaalla kaupunkirakenteen suunnittelulla sekä rakenteellisilla meluntorjuntaratkaisuilla. Yleissuunnitelman pohjalta tullaan laatimaan alueelle asemakaava ja maanalainen asemakaava.

Esittelijä toteaa, että lausunnossa mainittu Helsingin maanalainen yleiskaava 2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa toukokuussa 2021 ja se on lainvoimainen. Esitys on lautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava pöytäkirjan ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

1 Wallgren Thomas, toivomusponsi, Kvsto 3.2.2021 asia 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Ponnen ehdottaja

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 25.05.2021 § 287

HEL 2021-001640 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta päätti 16.2.2021 asettaa maanalaisen yleiskaava 2021 –ehdotuksen julkisesti nähtäville ja lausunnoille. Tarkistettu maanalainen yleiskaavaehdotus on ollut kaupunkiympäristölautakunnassa 27.4. Kaupunkiympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle 26.1.2021 päivätyn ja 27.4.2021 muutetun Helsingin maanalainen yleiskaava 2021 -ehdotuksen hyväksymistä. Kaavassa satamatunneli on esitetty ”ohjeellisesti suunniteltu sataman liikenteelle varattu tunneli” -merkinnällä.

Maanalaisen yleiskaavan tarkistetussa ehdotuksessa kaavaselostusta on täydennetty satamatunnelin kuvauksen ja vaikutustarkastelujen osalta. Satamatunnelin kaavamääräystä on päivitetty seuraavalla lauseella: ”Sataman liikennettä varten varattu tila, jonka sijainti on ohjeellinen. Tunneli ei ole osa yleistä tie- ja katuverkkoa. Satamatunnelin toteuttamisen tavasta päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tunnelin toteuttamisedellytykset tulee turvata.” Kaavaan on myös täydennetty olemassa olevaa kaavamääräystä ”Maanalaista tilaa suunniteltaessa ja rakennettaessa on otettava huomioon ympäristön terveellisyys-, turvallisuus-, ja viihtyvyysnäkökohdat...” seuraavalla lauseella: ”Liikennetunneleiden suuaukkojen ilmanlaadun tulee täyttää asumisen ja asuinrakennusten edellyttämät vaatimukset. Tunneleiden suuaukot ja ilmanvaihtoaukot tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että tunnelissa syntyvät päästöt eivät vaaranna asukkaiden terveyttä eikä estä asunto- tai muuta rakentamista tunneleiden suuaukkojen tai ilmanvaihtoaukkojen läheisyydessä.”

Lapinlahden sairaala-alueen asemakaava on tullut voimaan vuonna 2012. Kaavassa koko Lapinlahden historiallinen sairaalapuistoalue on suojeltu merkinnällä VP/s eli historialliseen sairaalakokonaisuuteen liittyvä puistoalue, joka on historiallisesti ja puutarhakulttuurin kannalta sekä maisemakuvallisesti ja kasvillisuudeltaan arvokas. Asemakaava mahdollistaa alueen suojeluarvojen säilymisen ja samalla sen kehittämisen näihin arvoihin sopivalla tavalla. Puisto on kaavoitettu julkiseksi puistoksi, joka on luonteeltaan rauhallinen, aidattu oleskelupuisto. Kaavan mukaan puiston virkistysmahdollisuuksia lisätään, saavutettavuutta parannetaan ja tärkeitä osa-alueita kunnostetaan.

Lapinlahden sairaalan päärakennus, sen piharakennukset ja niitä ympäröivä puisto muodostavat ainutlaatuisen, valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden, jonka vanhimmat kerrostumat ovat 1800-luvulta. Alue on kokonaisuutena arvokas niin rakennustaiteellisesta, historiallisesta, kaupunkikuvallisesta, virkistykellisestä kuin maisemallisestakin näkökulmasta sekä kasvillisuutensa osalta. Alkuperäisessä käytössään mielenterveyslaitoksena ja terapiaympäristönä vuoteen 2006 asti Lapinlahden sairaala oli vanhin Suomessa ja vanhimpien joukossa maailmassa.

Sairaalapuiston alueella on luonnonsuojeluasetuksessa erityisesti suojeltavaksi ja erittäin uhanalaiseksi (EN) luokitellun kirvelilattakoin esiintymä. Mukulakirvelin ja kirvelilattakoin esiintyminen sairaala-alueella ja sen lähiympäristössä on kartoitettu kesällä 2020. Runsaimmat esiintymät sijaitsevat puiston etelälaidalla, missä kasvaa viljelemisen jäänteenä runsaasti mukulakirveliä.

Lapinlahden sairaalan puistoalueesta on tehty historiallinen selvitys vuonna 2000 (KSV:n julkaisu 2002:7). Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 18.11.2004 puiston suojelutavoitteet ja jatkosuunnittelun periaatteet, joiden mukaan kaikissa alueelle kohdistuvissa hankkeissa tulee ottaa huomioon puistoalueen kulttuurihistorialliset, virkistykselliset, kaupunkikuvalliset ja maisemalliset arvot sekä kasvillisuusarvot, tavoitteena niiden säilyttäminen ja vahvistaminen.

Satamatunnelin tilavaraussuunnittelu on käynnissä. Tilavaraustarkastelussa on suunniteltu tunnelin maanalaista geometriaa sekä alustavalla tasolla tunnelin suuaukkojen paikkoja. Tilavaraussuunnittelun jälkeen on tarkoitus käynnistää satamatunnelin yleissuunnittelu. Yleissuunnitelmassa tullaan tarkentamaan tunnelin geometriaa ja suuaukkojen paikkoja huomioiden laajemmin näkökulmat alueen kehityksen osalta. Yleissuunnitelma sisältää vaihtoehtoisia tarkasteluita ja niiden vaikutusten arviointia. Vaihtoehtotarkasteluiden yhteydessä arvioidaan myös tunnelin suuaukon vaikutukset ympäristöön. Tunnelin suuaukon paikalla on vaikutusta alueen kaupunkikuvaan ja näin ollen myös kulttuuriar-

10.01.2022

voihin. Liikennemäärät puolestaan vaikuttavat liikennemeluun, jonka voimakkuudella on vaikutusta virkistysarvoihin. Liikenteen vaikutukset ovatkin yksi lähtökohta alueen suunnittelussa. Liikenteen haitallisia vaikutuksia voidaan tarvittaessa hillitä laadukkaalla kaupunkirakenteen suunnittelulla sekä rakenteellisilla meluntorjuntaratkaisuilla. Tulevan satamatunnelin yleissuunnitelman pohjalta tullaan laatimaan alueelle asemakaava sekä maanalainen asemakaava, jotka viedään poliittiseen päätöksentekoon.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Teemu Vuohtoniemi, liikenneinsinööri: 310 37490
teemu.vuohtoniemi(a)hel.fi